

Abonamentul

Pentru monarhia:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii«

in
Blas.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XI.

Blas 6 Iulie 1901.

Numórul 27.

Aflându-ne la finea **semestrului prim** din anul acesta, rugăm pe P. T. Cetitori şi abonenti ai fóiei nóstre, să binevoéscă a-şi renoi abonamentul. Érá cei ce sînt în restanță, să ne trimité ceea ce datoresc, căci şi noi avem multe datorii şi spese, pe cari trebuie să le achităm.

Administrațiunea.

Incompatibilitatea.

(+) Dieta din Budapesta şi-a prorogát şedințele până la tómnă. Ultima preocupatiune a ei a fost proiectul despre incompatibilitate; ér ultima scenă, ilustrantă atât pentru chestia din proiect, cât în general şi pentru stările din țară, a fost cazul lui Ugron cu Riemler.

Érá-şi cazul lui Ugron! Nu vrem să ne ocupăm de persoane, dar e cam bătător la ochi cât de dese sînt casurile Ugron. Şi acesta împrejurare ilustréză mai mult situația generală, de cât personalitatea lui Ugron. Pentru că dacă în locul lui Ugron ar fi figurat alt cineva, în acela-şi rol, vre-un „liberal“ de pildă, de bună samă nu s'ar fi făcut atâta sgomot în presă şi în parlament, cât s'a făcut acum. Póte că nici nu s'ar fi remarcat, ci s'ar fi trecut peste el cu o diversiune potrivită, ca şi când nu s'ar fi întimplat nimic.

Grație marilor încordări, ce tot mai mult se vedesc, între curentul liberal-jidovesc şi între curentul național-creştinesc, am ajuns să ni-se pună din nou în vedere una dintre acele *fapte*, pe cari adese ori Ungurii ni-le au dat *atunci*, când mai mare lipsă aveam de *ele*, ca să ne putem apăra cu succes de acușele, pe cât de oribile, pe atât de neîntemeiate, ce ni-le făceau.

Se scie, că în chestiunea incompatibilității şovinismul absurd al fracțiunei banffyste ridicase nóue acușe, pe vechi clișeuri, în contra nóstră şi cerea, ca prin lege să fim eschiși *en bloc* de la dreptul electoral pasiv. Conte Eszterházy János, prin broșura sa, cunoscută deja cetitorilor nostri, cerea pur şi simplu, ca ori cine mai ține la neamul său, şi nu propagă magiarisarea, să fie declarat *incompatibil*, şi să nu *póta* fi ales deputat. — Adevérat că şi astăzi, până a nu se pune în lege şi în practică „principii“ ca cel al contelui Eszterházy, bărbații nostri nu

pot fi aleși deputați, dintr'o sută şi una de cauze, pe cari tóte considerându-le *partidul național român* a decretat pasivitatea. Cauzele acestea inse numai unele se găesc direct în legi, cele mai multe se înrădăcinéză în esecutarea legilor, în modul cum se *fac* de comun alegerile dietale în țară. Şi e totuși o mare deosebire dacă sîntem eschiși prin declarațiunea legii, ori sîntem împedeți cu forța prin abuzul de putere al acelor, cari dețin pentru moment puterea şi frinele guvernării.

Éta de ce ne a indignat broșura volantă a dlui conte din vorbă, cu tótă absurditatea cuprinsului ei.

Între altele broșura acesta mai conținea şi câte-va insinuări perfide la adresa Românilor: că am fi primit spre scopuri politice sute şi mii de franci de la guverne străine şi de la societăți din România; că eventual la alegeri Români ar întrebuinta mijloce din străinătate, etc. Şi de aceea nobilul patriot propunea, şi promite a susține în casa magnaților, să se introducă în lege şi un pasagiū ca acesta:

„Incompatibil e şi acela, despre care se *dovedesce*, că a primit bani spre scopuri politice naționaliste de la guvernele unor state străine ori de la societăți din țeri străine.“

Ori cât de revoltătoare era pentru noi acesta insinuare, am avut satisfacția să-l vedem pe contele Eszterházy combătut de ómenii săi. N'a fost trecut presa la ordinea zilei peste broșurica sa, când s'a ivit broșura lui Riemler la Paris, în care spunea, că dl deputat Ugron Gábor, a umblat la Paris, şi a făcut demersuri la guvernul francez, să-i esopereze ajutóre, ca aici în Ungaria să lucre contra triplei alianțe, şi să prepare terenul unei alianțe cu Franța şi Rusia; şi pe lângă aceea să întărescă partidul kossuthist. Adevérat că planul n'a succes încă, dar el se póte realiza pe viitor, şi pentru noi e destul şi cât s'a făcut până aci, mai ales dacă privim mai de parte în perspectiva ce acesta încercare deschide

Va să zică un Magiar, un deputat, un „patriot“ dintre cei mai veritabili, a umblat la guverne străine după bani, ca să influințeze cu ajutorul lor la alegeri, să scótă mai mulți deputați kossuthiști, cari la rîndul lor, să lucre tot cu bani străini, prin ziare, bănci şi broșuri, spre a pregăti o alianță a Ungariei — a Ungariei aranjate după aspirațiunile kossuthiste, — cu Franța şi cu Rusia

Nu noi, ci aderenți de ai contelui Eszterházy, dl Gajári şi soții, spun că acest pas al lui Ugron însemnă trădare de patrie, şi că Ugron devine incompatibil, şi ar trebui să-şi depună numai de cât mandatul de deputat. Prin urmare ómenii contelui cu broșura, susțin ca *dovedit* despre un deputat ungar, ceea ce nóue Românilor numai prin calomnie ni-se insinuă.

Ei bine, dar atunci vine Ugron şi aperându-se le spune, că el n'a făcut de cât să încerce ceea ce acuatorii săi, *Bánffy & Comp.* de fapt au realizat. El a încercat să-şi apere partidul față cu adversarii, cari de fapt cu *bani străini* au lucrat în alegeri, cum la timpul său i-s'a spus lui Bánffy, că alegerile milenare le-a *făcut* nu numai cu ajutorul baionetelor atâtor regimente, ci şi cu ajutorul alor câte-va milioane primite din străinătate, de la societăți, bănci şi póte şi guverne străine.

Şi acesta-i adevéru; au şi amuțit la auđul lui acuatorii lui Ugron, ba unii şi-au exprimat regretul, de ce l'au mai şi atacat. Va să zică recunosc şi ei, că *incompatibili* sînt ei, în punctul acesta cu toții, *et intra, et extra*.

Şi acești ómeni cutéză a ne declara incompatibili pe noi Români, pentru că nu ne închinăm unui sistem de guvernament şi parlamentar, care în însă-şi ființa sa e falsificat şi corupt, în stil mare, cu milioane din străinătate.

Noi nici când n'am umblat pe la guverne străine, nici cu alianțe internaționale în legătură nu ne am pus. Ne am ferit chiar şi de umbra unei bănuiele în privința acesta prin faptul însu-şi, că ne-am retras de pe terenul acela de luptă, pe care am vedut că nu principiile își măsură forța inerentă adevéruului, ci se măsură puterea banilor cu slăbiciunea caracterelor; teren, numit parlamentar, pe care de fapt numai curențele cele puternice din afară își validiteză forțele lor financiare, punénd în scenă acum unele, acum altele figuri, după cum se întimpla să cêră lipsa puterilor din afară, cari țin sforile acestor marionete în mână.

Noi ne apêram neamul şi biserica, dar cinstit şi pe față, fără ajutorul nimenui.

Şi dacă este ceva incompatibil cu adevératul parlamentarism, apoi este tocmai sistemul acesta de corupție, ce s'a încuibat în țară. Acesta trebuie estirpat, ér nu naționalitățile!

Convenția de estradare între România și Austro-Ungaria. — Corpurile legiuitoare din România, convocate zilele acestea, au dezbătut în 28 și 29 Iunie proiectul de lege prezentat de dl Sturdza, relativ la convenția de estradare între România și Austro-Ungaria. Modul cum a fost depus spre dezbateri proiectul, cererea de urgență pentru votarea lui, faptul apoi, că până acum România nu are cu nici o țară limitrofă astăzi fel de convenție, fac ca omenii să fie nedumeriți și să se întrebe, că ore nu e la mijloc ceva ascuns, ce numai târziu să iese la iveală și să fie în defavorul luptelor noastre politice naționale.

Dezbaterea urmată la Senat și Cameră și vorbirile opoziției, întăresc suspiciunile acestea.

Petre Grădiștean la Senat și N. T. Pop la Camera au vorbit contra proiectului, exprimând temerile, că pe baza acestei convenții toți Românii din Transilvania și Bucovina, refugiați în România, din motive de persecuție politică, pot să fie estradați. În răspunsul său dl ministru Sturdza declară, că e gravă acuzația ce se aduce guvernului liberal, ca și cum acela ar consta din oameni lipsiți de simțul național și asigură că nu poate fi vorba de estradarea delicvenților politici, fiind în convenție expres amintite delictetele, pentru cari se va face estradarea.

Proiectul a fost primit atât în cameră, cât și în senat, fiind câte 4 voturi contra.

Academia română pentru noi. — Ni s'a trimis spre publicare concursurile la premiile Academiei. Spre a nu fi trecut cu vederea în partea literară a foii noastre, scotem la iveală la locul acesta subiectul premiului Adamachi de 5000 lei, care e: *Poporul român din Ungaria și Transilvania de la începutul secolului XVIII. în căce, și va cuprinde:*

1. Starea morală, juridică și economică a poporului român de la începutul secolului XVIII. în căce. Faptele, cari au avut cea mai mare înrîurire asupra dezvoltării culturale a poporului român în decursul aceluși secol.

2. Mișcările etnice, politice și sociale ale Românilor din Ungaria și Transilvania înainte și după reformele lui Iosif II.

3. Scopurile urmărite de Magiari până la 1848. Normele și tendințele administrative imperialiste; viața religioasă, intelectuală și economică a Românilor până la 1848.

4. Epoca de la 1848 până la 1866. Încercările de înțelegere între Magiari și Români. Luptele dintre aceste două popoare. Măsurile luate de guvernul absolutist. Reforme în legislațiune și administrațiune. Reorganizarea bisericii române de către Șaguna pe baze nouă. Dezvoltarea culturală a Românilor.

5. Înființarea regimului dualist. Promisiunile făcute Românilor. Legile naționalităților. Desființarea autonomiei Transilvaniei. Regimul dualismului. Starea Românilor sub acest dualism.

Subiectul e de o deosebită importanță pentru noi, și merită să fie tractat cu toate forțele ce le avem. Terminul prezentării manuscriselor este până la 1 Septembrie 1904.

Pentru dl Szabó Jenő. — Ziarele magiare sînt infuriate din nou, pentru că... nu merge, cum ar dori, magiarizarea Rutenilor și pentru că aceștia fac... panslavism. Țăra care e pricina indignării. Cu ocazia unui sinod protopopesc, un preot cu numele

Chanat Ioan, a propus, ca pe viitor protocoalele ședințelor să nu se mai conducă ca până acum în limba magiară, ci în cea ruteană. Majoritatea preoțimei, după o vehementă discuție, a primit propunerea. Înaintat protocolul la Episcopul Vályi, acesta l'a luat simplaminte la cunoștință, și l'a trimis fără observare. Urmarea a fost, că protocolul ședinței din anul acesta a fost luat în limba ruteană. Minoritatea patriotică s'a indignat și a dat alarmă, că se face agitație panslavă. Foile unguresci le secundază și după datină alarmează totă lumea. — Ce zice dl Szabó, dorește aceștia limbă liturgică magiară, când și din actele oficiale o eschid? Zădarnic. Rutenii încep a se deștepta tot mai mult și a se convinge, că dragostea, ce li-se arată, e primejdiosă.

Revistă bisericăscă.

Franța. Proiectul de lege despre reuniuni modificat din partea senatului camera deputaților l-a primit Vineri în 28 Iunie cu 313 contra a 249 voturi. Conte de Mun a zis, că proiectul înseamnă războiul împotriva catolicismului. „Univers” din Paris însoțesc primirea definitivă a legii acesteia, a preludiului pentru „separarea bisericii de cătră stat”, cu considerări mai lungi, din cari estragem următoarele: Catolicii în camera deputaților nu s'au dat nici unei amăgiri cu privire la rezultatul silințelor sale cele din urmă. A fost în tot de una de moment, ca ei să-și înalțe glasul, pentru ca să împrăstie ori ce părere sinistă despre sine. Singura întrebare a fost aceea, dacă catolicii, cîvi francezii, vor pute, să se întrunescă spre a împlini rînduile sale religioase, și dacă vor pute, să albe deprin-

Feuilleton.

INIMA BUNĂ.

În „Wiener Tagblatt” un cetitor povestese următoarele: Se mai află încă originali în cetatea noastră. Unul șorecel am de a-l mulțumi, că am dat de un ast fel de om. Stam în pădure și priviam la jocul unui șorecel, care își cânta de mâncare printre frunze. Câți-va copii se năpustiră asupra șorecelului, dar ei se ascunse repede în găuricea sa.

— Stați numai, că îndată ér va veni la ivelă, — ne strigă un domn bătrân, care se apropiă prietinesc de grupa noastră.

El scose din buzunar un pachet, plin cu rămășițe de la prânz, din cari împrăștiă unele sfărmituri pentru șorecel.

— Eă nu ies la preumblare fără a mă gândi la animale. În buzunarele mele tot de una se află ceva proviant; aci e acum ceva pentru patrupeze; pentru păserele port grăunțe cu mine, și nici pe omeni nu-l uit. La prânz nu pot mânca atâta, cât mi-se aduce. Restul deci îl pachetez, și înfîlnind pe vre-un sorman, aflu un bun client pentru proviziunea mea.

Zicînd acestea mai scote din unul din buzunarele sale alt pachet și ne arată resturi de carne și de pâne de mărime considerabilă.

— Conced ce-l drept, că tot de una voiți avé pete unșurose în haine. Dar acesta nu mult împórtă. Eă cu proviziunile mele fac bucurie animalelor și omenilor, și acesta imi este recompensă deplină pentru lucrul,

ce mă costă curățirea vesmintelor. Mai departe, nu pot suporta, să vîd vre-un animal suferind. Când vîd vre unul, fie ori cât de mic cîdînd în apă, îndată îl trag afară. Și am atâta mulțumire sufletescă, ca și când ași fi mîntuit viața unui om — că dóră și aceea este o ființă a lui Dumnezeu! Dar să nu credeți, că dóră numai pentru animale și pentru sorman ași purta ceva la mine; eă nu-mi uit nici de copil.

Zicînd acesta, scose éráși din alt buzunar dulceturi, cu cari dărui pe copiii, cari tot mai așteptau, să se arete șorecelul.

— La copil nu le póte face omul nici o dată bucurie de ajuns! Timpul tinereții ar trebui să trecă chiar fără nici o suferință, că dóră mai târziu durerea este inevitabilă. Eă nu pot acestea cu mine, pentru că știu că le place a lingări, ci pentru ca să le fac bucurie. Cu puține mijloce póte omul să facă așa de mult bine. Eă nu-s om bogat. Nici nu are omul lipsă de atâta avuție, spre a face bine — numai *bunavoință* să aibe spre aceea și că din aceea, ce nu are omul chiar lipsă necesară, sa facă parte și altora. Dacă toți omenii ar fi inspirați de aceste sentimente atunci, e drept, că nu ar dispăre din lume totă miseria, dar multe dureri s'ar pute alina, multe lacrimi s'ar pute șterge, multe suferințe s'ar ușora. Și controversale sociale nu ar trebui să crêscă la așa mărime colosală. Iubirea de omeni și de animale, acestea ar trebui cultivate mai mult ca până acum.

Zicînd acestea, apucă altă cale prin pădure.

Nicu.

Catolicismul în America.

— Spicuri. —

Imigrările.

Abstrăgînd de la numărul născerilor, catolicismul american crește în mod însemnat prin imigrări. Irlandezii constituie grosul și tot o dată esența cea mai bună. Lîngă ei se adaug Germanii, Francezii și Polonii, ca elemente mai bune, apoi celelalte popóre.

Însemnăm aci așa per tangentem, că din punct de vedere liberal, merită desaprobare ținuta urmată cu deosebire de funcționarii guvernului magiar cu privire la emigrări. Privind lucrul din punct de vedere creștinesc, omni trebuie să aibă o destinațiune cu mult mai înaltă, de cât să îmulțescă numai numărul statisticilor. Ce ar zice creatorii opiniei publice de la noi, dacă „eu-l” lor l'ar întórcé pázitorii de la graniță? Sigur s'ar indigna, că are cineva și atâta cutezanță. Apoi „eu-l” aceluși sérac de la nord, e tot așa de prețios pentru el, ca și a jurnalistului său a solgăbirăului de la nord. E drept, că scade numărul populațiunii, dar dacă nu se póte susține, n'are nime dreptul, să-l constrîngă la miserie aci acasă, pe când airea își póte asigura esistența. Creieze industrii pe sama lor și nu vor merge chiar să-l alunge cu sulita. Nu puterile lipsesc, ci lucrul și pânea! Apoi ce însemnă aceea, că în 1889 numai emigranții din cottul Szepes au trimis celor de acasă 3 milioane de coróne? Și acestea numai cu mandate postale!

derea liberă a religiei statorită prin concordat. Atât în cameră cât și în senat a urmat la întrebarea acesta un răspuns negativ. Adevărul spus împede din partea contelui de Mun este, că guvernul aflându-se în mâinile partidelor revoluționare poartă pe față război împotriva bisericii, și că el se va răpi la greșeli, cari pôte că nici când nu vor mai pute, să se îndrepte de cum va nu-l va trezi conștiința națională. El adevă vorba despre lupta împotriva catolicismului, pe cum a spus-o dora Viviani cu câte va luni mai înainte de acesta, și Truillot a spus cu plăcere în raportul său cel mai de pe urmă, că el prevede în timpul cel mai apropiat abrogarea concordatului. Era Ribot a numit mai de parte legea acesta o lege de represalii. Majoritatea nu se va dovedi slabă, și „servitiile cele admirabile“ ale unor congregații religioase, cari le-a vestit cu glas tare ministrul Waldeck-Rousseau în senat, nu vor delatura amenințările legii cu pedepse.

Franța liberală-socialistă, zice „Germania“ din Berlin, își are acum legea sa de „luptă culturală“, carea are menirea de a încătușa biserica. Dacă va reuși încătușarea acesta, e altă întrebare. S'au aflat alții și mai puternici de cât Waldeck-Rousseau și soții lui, cari s'au apucat de lucrul acesta, și urmarea a fost un avânt nou și puternic al vieții catolice. Fie acesta cel dintâiu al legii franceze aduse spre încătușarea bisericii. Catolicii Franței au un exemplu strălucit, care să-l imiteze, pe catolicii Germaniei de pe timpul „luptei culturale“. Atunci biserica avea, să se facă robă statului, — așa voiaș omenii, — și mai pe urmă au trebuit totuși, să se convingă, că fără de Roma nu pot nimica.

Era Sfinția Sa, — așa spune agenția, Wolff, — nu va publica nici un manifest în afacerea legii franceze despre reuniuni. Dinsul nutrește părerea, că în epistola trimisă cardinalului Richard a exprimat deplin cugetele sale. De altă parte spune corespondentul roman al lui „XX. Siècle“: Sfințul Părinte cunoște foarte bine afacerile bisericii catolice în străinătate, și dacă nu împărtășește nimăru hotărârile sale, ba își impune tăcere, pentru ca să-și asigure libertate deplină de acțiune, dinsul într'acestea totuși urmărește cu grijă lupta acesta sacrilegă, pentru ca să scie, când are, să intre în acțiune, și ce formă să-și însușească purcederea dînsului, pentru ca ea să alba întru adevăr rezultat.

Revistă politică.

Afaceri interne. După primirea unor proiecte de legi mai măruntă cum ar fi îngrijirea statului de copii părăsiți până la o etate mai mare, parlamentul în 27 Iunie și-a încheiat ședințele.

Maiestatea Sa Monarchul prin două autografe din 20 și 22 Iunie aprobă hotărârile delegațiilor referitoare la bugetul anului 1902 și prin cari s'au aprobat unele cheltueli făcute în anii trecuți, și stătesce proporțiunea în carea au să concurgă din 1 Iuliu a. c. până în 30 Iunie 1902 la cheltuelile comune cele două părți ale monarhiei. Proporțiunea e tot cea veche, adevă 33³/₁₀ % pentru Ungaria.

Austria. Zilele trecute Praga a fost vizitată de președintele consiliului

comunal din Paris împreună cu alți soți de ai săi. În toastele, ce s'au ținut la banchetul dat în onora oșpetilor s'a accentuat mult solidaritatea slavă și s'au preamărit francezii pe contul nemților. Se înțelege, că toastele acestea au produs mult sânge rău în Nemți și multă supărare în unii patrioți de ai noștri, pentru că în ele ved o înclinare spre pan-slavism prin mijlocirea Francesilor. Înainte de despărțire Francezii încarcă pe Cehi cu mai multe distincțiuni.

Rusia. Din nou se vorbește de visita, pe care domnitorii statelor balcanice, o vor face țarului Rusiei. Scopul acestei visite, ar fi să se înțeleagă referitor la cestiunea macedoneană. Visita acesta se va face prin luna Septembrie. Regele Alesandru va merge cu Regina Draga, despre cari spun ziarele rusesci, că vor fi primiți foarte cordial. Tot atunci vor sosi și principii Ferdinand și Nichita. După alte versiuni, cu acest prilej se va dovedi și mai mult, cum căsătoria regelui Alesandru cu veduva Draga Masin a fost un act fin iscodit al politicii rusesci. Și toate scandalurile ce au urmat după aceea au fost puse la cale de diplomația rusescă. E vorba, că regele Alesandru, indemnăt de soția-sa va abdice de tron în favorul unui membru din familia țarului și el va primi în schimb o rentă anuală corespunzătoare venitului avut. Ideea cuceririi peninsulei balcanice pentru marea Rusie, se vede, că nu e părăsită. Rusia vrea cu ori ce preț să stăpânească și adune sub sceptrul său pe toți Slavii.

Din esportarea omenilor Evreismul își face admirabile treburile de „geschäfft“. Martor este Dr. Cahensly, secretarul societ. S. Rafael și membru în centrul catolic din Berlin. El a enarat cazuri concrete în congresul al II-lea din Viena.

În 1888 peste 60 agenți făceau trebile de acestea în Oswiecim, un orașel din Galizia. Peste 2 milioane de corone au fost înșelat de la cei 60 imigranți prin feliurite manopere mișeșeli.

Capet înșelăciunilor de felul acestora vrea să pună societatea germană S. Rafael. Societatea acesta și-a prefipt scopul nobil de a ocroti trupesce și sufletesce pe călători. Cahensly spune, că numai cu 20 ani mai înainte călătorii făceau drumul cel lung neseparați în vaporă. Dr. Zachokke în opul „Nach Nordamerika und Canada“ amintesce cazuri de totă impudiciția. Societatea S. Rafael, al cărei cap e priințul Isenburg-Birstein, ér secretar Dr. Cahensly, ține comisari în Brema, Hamburg, Lübeck, Rotterdam și Antwerpen, cari dau celor ce plăcă tot felul de informațiuni, căștigându-le și bilete. Schösser, parochul din Brema, într'un singur an a dat staturi la 19.830 de emigranți. Împărtășind, ca la 2000 și cu ss. sacramente. Acesti comisari de la 1882—1888 au dat îndrumările de lipsă la peste 166.608 emigranți. În timpul mai nou, mulțumită îngrijirii primatului din Viena, s'a aplicat în Brema și un preot slav.

Tot societatea S. Rafael a esoperat nu de mult separarea călătorilor după sex cel puțin în timpul nopții. Membrii societății plătesc 1 cor. 20 fl. la an, recitând și anumite rugăciuni în scopul societății. Taxa

de membru e împreună cu indulgențe plene.

Societatea S. Rafael susține agenți și în America de nord, ba și în Brazilia și Argentina, având ei același lucru, ca și cel din Europa. În New-York au casa Leo în onora Pontificelui actual, fondată de Riordan la 1883. Aci imigranții au parte de refugiu, plin de iubire și gratuit.

Loc de refugiu pentru fete, cari vin singure, este în institutul, fondat tot de Riordan pe insula „Castle Garden“ în New-York. Aci sint primite și îngrijite până ce le capătă locuri.

De la 1882 au emigrat cam 2 milioane, debarcând la „Castle Garden“. Acestia — după mărturisirea proprie — au adus cu ei în noua patrie 140 milioane dollari. Pe la 1860 episcopul Hugues, mai târziu arhiepiscop în New-York, a fondat banca „Emigrants industrial savings Bank“, ca din banii aduși să nu li-se alégă nimica. Viconte de Meaux numesce banca acesta „primul institut de păstrare din lume.“ Așa emigranții aduc Americii nu numai puteri de lucru, ci și bani. Să vedem o mișcare din viața catolicismului american.

În 1889 biserica catolică din America a srbătorit iubileul de 100 ani al esistenței sale. Cu 100 de ani înainte au consacrat într'un episcop pe Carol în capela privată și ascunsă a unei familii, ér acum (1889) cardinalul Gibbons din Baltimore deprinde primatul peste 87 arhierii. Atunci o casă sêracă de rugăciune, ér acum 7523 biserici! Și acestea nu în curs de veacuri, ci într'un singur veac, și nu ridicate de împărați și regi, ci minuni moderne, din filerii sêracilor!

Socotind acestea, recnoscem involuntar, că în America nu podul căii ferate peste Mississippi, nici podul aerian Niagara, ci ridicarea bisericii catolice constituie minunea cea mai mare.

Pentru aceea la deschiderea universității din Washington arhiepiscopul Msgr. John Ireland zice: „Să iubim secolul al XIX-lea și să ne pregătim la cel viitor. . . .“

Secolul al XIX-lea a avut chemarea să întemeieze biserica catolică în statele unite, secolul XX va avé să facă catolic tot poporul Americii.“

Ziarul cel mai mare din lume „New-York Herald“ raportând în 13 Novembre 1889 despre marea adunare catolică din Baltimore scrie: „Dacă membrii congresului de Baltimore sint în adevăr reprezentanții celor, ce i-au trimis, dacă la spatele acestei inteligințe stă un popor, asemenea ei, atunci să fim atenți! Peste 1/2 secol totă țara noastră va fi catolică.“

Chezeșia strălucitului viitor stă în trecutul secular, în decursul căruia biserica din America a făcut ast fel de cuceriri, a căștigat ast fel de averi între fugătorii după bani, a stîrnit arăta interes religios și atăta alipire cătră biserica, în cât și timpul lui Constantin cel mare abia cutezăm a-l asemăna cu secolul XIX al Americii.

Trad. de

A. M. P.

Transvaal. Situația Burilor nu e desperată. După telegramele oficioase engleze, aceștia au pierdut în timpul din urmă, pe lângă 131 soldați și 304 cară cu proviant și muniție. Entuziasmul Burilor crește în buțul atrocităților și cruzimilor ofițerilor englezi, cari se portă barbar cu locuitorii africani.

Creta. Prințul Georgiu guvernatorul Cretei voi să realizeze visul Cretenilor și al Grecilor, de a anexa Creta la Grecia. La acesta înseamnă să lăse cel puțin în parte învingător își propuse, că de aci în colo cu puterile streine va tracta afacerile Cretei prin consiliul Greciei. În timpul din urmă înseamnă se trezește cu o epistolă de la Țarul, în carea acesta îi dă sfatul, ca să se țină de hotărârea puterilor referitoare la Creta, aducându-i aminte recunoștința, de care va fi împărțită, ca unul care a lucrat pentru pacea și binele public. În răspunsul său prințul Georgiu mulțumesc Țarului pentru sfatul părintesc.

Corespondințe.

Scrisoare din Budapesta.

— De la corespondentul nostru. —

Băi. — Emanciparea femeilor. — Ugron-Stefanovici, Vörösmarty. — Gură largă. — Teatru.

(Băi). Totă lumea să pregătească să plece la băi. Aici nu cred să fie om de domne ajută, carele să nu se grăbescă a-și odihni nervii în aceste două luni, după o muncă grea, avută în capitală. Omul din provincă de multe ori suride la auzul vorbelor, că unul sau altul, carele corporal și spiritualmente e sănătos pleacă la băi. Viața unui om, ce trăiește în capitală e espusă în continuu iritației. Acasă nu are aer, căci e strimtorat în locuința sa proprie — pe drum miile și miile de oameni, trenurile electrice cu sguduitul lor, trăsurile cari sboră ca paserile, larma, fumul ce umple atmosfera unei capitale, era sara muzica ce-ți atinge urechile, toate, toate nu te lasă să odihnești timp de 10 luni. Etă de ce se grăbesc omul din capitală la băi! Alții să indetulească și numai cu un sătuț; — sînt indetuliți dacă ochii ved verdeta, mintea odihnesce și nervii se întăresc. În ultimii cinci ani foarte mulți cercetă lacul Balatonului. Natura nici unde nu a fost așa de darnică, ca în părțile acestea. După părerea medicilor, scaldările Balatonului sînt cu mult mai sănătoase, de cât scaldările de pe malurile mării Adriatice. În ultimii ani a crescut așa zicînd din pămînt scaldările Balaton-Földvár cu vre-o 200 de vile și restaurante numeroase. Lângă ea se înșiră Szemes, Tonyód și Lelle, toate pe malul comitatului Somogy. Pentru copii e minunată, căci pot intra un kilometru în Balaton și apa abia le ajunge până la piept.

(Emanciparea femeilor). Emanciparea femeilor crește din zi în zi. Aci până acum s'au deschis vre-o patru gimnasil de fete. Cel din Zöldfa-uteza e mai cercetat, căci are vre-o 400 eleve. Acest gimnasiu l'a provădut ministrul Wlassics cu dreptul de a împărți și testimonii de maturitate. Cele

alte trei sînt mai mult cursuri private — a căror eleve trebuie să depună esamenele la vre-un gimnasiu de stat. Sărmanele fetițe au avut an rău, pentru că foarte puține au ajuns la esamenul de maturitate, de ore ce la esamenul de pe clasa a VIII-a în gimnasiul de stat din cercul al V-a au bucat dintre fete cam 80%. Multe s'au retras cu totul. Era altele s'au hotărît, ca peste un an, din nou să-și cerce norocul. E grăzavă ideea emancipării. După cum am cetit o statistică, în anul acesta au absolvat în Pesta diferite școli, cari cualificau la posturi egale cu bărbatii 4646 fete — până când băieții în școle medii au absolvat cam 7000. Unde e aici proporțiunea? Ore dacă absolventele acestea nu capeta până nu vor deveni cu timpul periculoase pentru întregă societatea? Eu cred, că ar fi mai bine mai puțină învățură — și mai multă cultură de inimă și frică de Dumnezeu.

(Ugron-Stefanovici). În cunoscuta afacere Rimler, ca o interesantă notă a situației e faptul, că ziaristica nu s'a îndestulit a scorni fel de fel de lucruri fantastice, ci a implicat și pe avocatul slovac Dr. Miloș-Stefanovici, cunoscut la noi din timpul procesului Memorandumului, care a declarat, că el nici nu cunoșce pe Ugron, nu l'a vădut nici o dată și nici în vorbă, nici în scris, n'a tractat cu el ast fel de chestii. De alt-cum procedura asta de a întina și suspicioana, pe cel mai de trebă și de omenie omenii, e o caracteristică a societății moderne (!) de azi. Aceia-și înse, cari te atacă, sînt gata să dele dosul în modul cel mai laș și să fugă de satisfacție. În afacerea asta se spune, că chiar și acușele aduse lui Ugron, sînt toate false, de ore ce acesta deși șovinist din cale afară, încolo e om de cinste. Ceice scornește vorbe din vînt, să nu-și uite, că e primejdios a săpa grăpa altuia.

(Vörösmarty). Pururea îmi sfășie inima când mă cuget, că noi nici nisce sute de floreni nu putem aduna, când e vorbă de a ridica vre-un bust omenilor noștri. Și de am și adunat cu sudorea față nisce parale, mîni sacrilege . . . , alt-cum mai bine să tăcem. În Pesta anul trecut a fost jubileul de 100 de ani a născerii laureatului preot Vörösmarty. Un apel a fost destul, ca publicul magiar să se însuflească și în un interval scurt de jumătate de an, s'a adunat suma de 197.000 corone, zic o sută nouăzeci și șapte de mii, spre a se ridica un bust în memoria lui Vörösmarty. Enormă sumă, când ieși în considerare, că în continuu sînt colecte, acum pentru copii orfanii, acum pentru alte scopuri filantropice. Din însuflețirea acesta nu ne-ar strica nici nouă! Chiar și colecta *crucerii* s'a prăpădit! Un cruceriu — și românul nici acela nu-l dă pentru scopuri culturale!

(Gură largă). Cu timpul acesta de vară se începe lumea „sian-pățîților”, și a mincișilor. În cafenele sînt figuri, cari așa întortocă minciunile, în cât mai pe urmă și dîșii cred de adevărate cele povestite.

— Ieri — zice unul — am avut o sară plăcută. În societatea unei dame frumoșe mi-am petrecut foarte bine.

— Die — îl întrebă unul, carele la masa aceea era cam străin, dar pe „Gură largă” acesta îl cunoșcea. — Eu spune-mi, dîmna aceea nu locuiesce în strada x?

— Da acolo!

— Sub Nrul 44?

— Da!

— Erajul al III-lea?

— Da!

— Nrul 10?

— Da!

— Ah! Nevasta mea!

Cu toții incremenită! Palma străinului se lipi de fața lui Gură-largă. Panică generală.

Străinul:

— Domnilor, cine vine la un biliard?

— Cum, Dta joci, când te-ai convins că nevasta . . . ?

— Nici vorbă, sînt garçon! Am voit să documentez numai, că impertinentul acela mințesce, de ore ce în strada x nici nu există Nrul 44

Ris și hohot. Gură-largă și-a căutat altă societate, unde își continuă minciunile.

(Teatru). Tote teatrele și-au închis porțile. Recreațiune generală. Numai în păduricea orașului și în teatrele mai mici se mai dau reprezentații. Teatrul din pădurice are datină a parodia câte-o piesă, ce a avut cel mai mare succes în sezon. Anul acesta a parodiat pe „Ocskai brigadéros”. Titlul parodiei e „Ocska brigadéros”.

În locul lobonților și curuților în parodie sînt reprezentați veteranii și pompierii. Tisza Ilona — e parodiată cu *Duna Ilona* etc. Încolo parodia e destul de bine succedată. Publicul, carele a vedu pe Ocskai brigadéros rîde mult!

Pestanus.

Impresiuni din Beiuș.

Păcurișci, 27 Iunie 1901.

Necesitat fiind a întreprinde o călătorie la Beiuș, pentru a conduce către casă, pe fia mea, care din bunătatea Escelenției Sale Mihail Pavel, episcop gr. cat. de Oradea-mare, a studiat în școala civilă de fete de acolo, profit de ocazie, spre a comunica cetitorilor „Unirii” impresiunile plăcute, ce mi-au rămas.

Duminecă în 16 Iunie s'a oficiat în frumoșă biserică gr. cat. din piața Beiușului, s. liturgie solemnă, pontificată de către Magnificența Sa Domnul canonic orădan Moise Neșiu, asistat de 4 concelebranți și 1 diacon. Răspunsurile le-a executat cu o dulceta, precizie și dexteritate, ce nu lasă nimica de dorit corul mixt, compus din studenți gimnasiali și din eleve ale școlei civile din internatul de fete Pavelian, sub conducerea simpaticiei Dșore Cornelia Nicola, profesora ordinară de muzică la școala civilă de fete, absolventa academiei de muzică de la „Institutul Notre-Dame de Sion” din Viena. Cu deosebire admirabilă și frumoșă compoziție a psalmului „la riul Vavilonului”, pentru „pricisnă”, a fost cântată cu o esactitate așa de perfectă, în cât a stors admirațiunea publicului de față.

La finea sfintei liturgii s'a cântat „Te deum” de mulțumită, din incidentul închierii anului școlastic la școala civilă de fete. La s. liturgie și „Te deum”, a asistat și Escelenția Sa Mihail Pavel, patronul, reînțemeietorul și fondatorul frumoșelor așezăminte culturale din Beiuș, cum și mai mulți părinți.

După eșirea din s. biserică m'am prezentat la Escel. Sa, spre a-i mulțumi pentru întreținerea gratuită a fiicei mele și apoi am

mers în internatul de fete Pavelian. Internatul cu școala civilă edificat de către Excelența Sa Domnul Episcop, ca zidire e un edificiu mare și pompos, situat în un loc prea acomodat al orașului, de unde se deschide un aspect admirabil spre munții din jur. În etaj se află dormitoarele, garderobele, sală de silențiu, odăile profesorelor educatoare și a guvernantei, o odă pentru instrumente de muzică și capela internatului. În parter sînt clasele, cabinetul pentru experimente fizice, locuința directoarei, sala de primire, refectoriul, sala de gimnastică baia, infirmăria, bucătăria, cămara etc.

Mai este apoi și un edificiu separat, destinat ca infirmărie.

În an. școl. acum expirat, au fost în internat 79 eleve. Dintre acestea o parte foarte mare a fost întreținută gratuit, din fundațiunea creată de către Excelența Sa Domnul Episcop Mihail Pavel, er o parte pentru instrucțiune, educațiune, proviziune și uniformă au solvit anual 300 corone.

Instrucțiunea și educațiunea, de care se împartășesc elevele în școală și în internat nu lasă nimica de dorit! Un pond deosebit se pune pe frumoasa limbă românească. Tote elevele sînt vială, modeste, curate și cu așa frumoasă și plăcute manieră, în cât îți fac cea mai bună impresiune și te incredințiază despre multa diligență, ce dezvoltă personalul institutului, ca elevele să fie înzestrate cu acele facultăți spirituale, atât de necesare și atât de reclamate de o bună educațiune!

Cine a vizitat espoziția lucrurilor de mână a elevelor, din clase și din internat, espuse în 2 sale ale internatului, a rămas uimit de mulțimea obiectelor espuse, cât și mai virtuos de frumoșea, dexteritatea și curățenia, cu care acelea erau lucrate. Foarte mare pond se pune în internat pe lucrurile casnice-practice. Fundamental se propune economia casnică, pe cum sînt: pregătirea mâncărilor, prepararea și păstrarea aceloră, croitoria de albituri și vesminte etc. Cu un cuvînt tot de ce are lipsă în viața practică o bună și cultă economă.

Că întreținerea în internat e abundanță, îngrijită, punctuală și higienică, documentează starea sanitară a elevelor. Luxul în ori ce privință e aspru combătut și alungat din institut.

Acest institut, care formeză un neprețuit mărgăritar, în cununa nesfîrșită de binefaceri, cu cari Excelența Sa Domnul Episcop Mihail Pavel a înzestrat diecesa gr. cat. de Oradea-mare și în genere biserica și întreg neamul omenesc, e merit a îndeplini o frumoasă misiune, nu numai instructiv-educativă, ci și reformatorică social-culturală. E în genere cunoscut, și prea mult regretabil, că cu deosebire, în comitatele Bihorului, Sarmarului și Maramureș, limba românească atât de mult s'a deteriorat și amestecat cu elemente străine. Ba, durere, nu în puține familii inteligente românești, nici nu se mai vorbește. Acestei aparițiuni triste, e merit deci institutul din chestiune a face afront!

Cu bucurie și cu multă mîngăiere o satisfacțiune sufletescă constat, că personalul conducător și didactic, în mîinile cărnia e depusă sôrtea institutului, dă o garanță prea suficientă, că acest institut cu onore va și satisface pe deplin angajămîntului și destinațiunei sale! În acest institut se crește și cultivă adevărate vestaline,

carl sînt menite a aprinde și a alimenta focul sacru al românismului.

Că acest institut, cu o viață publică abia de 5 ani, operează cu mare succes o dovedește marea aflință, ce din an în an crește. În anul școlastic expirat peste 40 cereri de primire, au trebuit să fie respinse din lipsă de loc.

Rector și enrator al institutului e Rev. Dn Alesandru Gera, protopop onor., esactor diecesan și al domeniului episcopesc gr. cat. din Beiuș. D. Sa e neobosit în conducerea și controlarea tuturor afacerilor internatului.

Școala civilă de fete din internat, o conduce un senat școlastic, constător din 12 persoane. Președintele sen. școl. actual-ninte e Rev. Domn Ioan Butean, valorosul director al gimnasiului gr. cat. din loc. Director al școlei civile de fete e Rev. Domn Vasiliu Ștefănică, protopop onorar, profesor ordinar la gimnasiu. D. Sa, ajutat de frumoșe cunoștințe pedagogice, conduce cu mult zel, punctualitate și aptitudine agendele direcționale. Tot numai laudă și recunoștință merită Prea Stimabilele Dșore: Octavia Stoilojan, directoarea internatului, Angela Butean, Elena Fabian, Elena Butean, Cornelia Nicola, și Dna Marta Iepure, profesorele ordinare ale școlei civile de fete, mai tôte absolvente și diplomate de preparandia de stat civilă din Budapesta, cari cu un zel neobosit și cu o diligență rară își îndeplinesc funcțiunea profesorală.

Spiritual al internatului și profesor de religie la școala civilă de fete e Mult Onor. Domn Ilie Stan, profesor gimnasial. Despre modul cum D. Sa își împlinesce oficiul, er numai cu laudă și recunoștință se pôte scrie.

După amiază am cercetat pe Rev. Dn Ioan Butean, directorul gimnasiului. D. Sa m'a primit cu afabilitate.

Sôrtea gimnasiului gr. cat. din Beiuș, întemeiat de fericitul Episcop, de pie memorie, Samuel Vulcan, reîntemeiat și eliberat din pericolul perirei, de către Excelența Sa Episcopul Mihail Pavel, nu putea fi depusă în mîini mai abile, mai sigure și destere, de cât cum e actualminte depusă. Numărul elevilor din gimnasiu, trece peste 400. În convictul de băieți, întemeiat tot de către Excelența Sa Mihail Pavel, au fost primiți 130 studenți, dintre aceștia 70 sînt întreținuți gratuit, din fundațiunea și cu spesele Excelenței Sale!

Imediat după 2 ore Rev. Domn Alesandru Gera, în calitatea-l de rector și curator, prezentându-se în internat, a luat dispozițiunile necesare, ca elevele pregătindu-se de drum, să-și pună în ordine și pacheteze lucrurile lor.

Mai mult încă D. Sa a mers în persoană la gară și a supravegheat pedarea bagagiilor. Nu mă încerc a descrie despărțirea elevelor de către olaltă, pentru că acesta îmi este absolut imposibil. De asemenea m-a impresionat adînc despărțirea elevelor de Rev. Gera, care ca un bun părinte așa mult le-a îngrijit și ocrotit în decursul anului.

Părăsind Beiușul, am rugat pe Dumnezed, că pe cum în nemărginita sa bunătate s'a îndurat a da bisericeii și neamului românesc un bărbat atât de providențial, un mecenat atât de neîntrecut, un binefacător atât de marimimos și desinteresat, în persoană Excelenței Sale Mihail Pavel, Episcopul gr. cat. de Oradea-mare; așa să se indure a

conserva încă mulți ani scumpa viață a Excelenței Sale, în cea mai perfectă sănătate și bună dispozițiune sufletescă, ca ast fel se aibă timp și ocaziune suficientă, a-și îndeplini tôte planurile mărețe, proiectate din iubirea nelimitată, în nobila-l izimă, care pulsază numai și numai pentru fericirea, prosperarea și înflorirea bisericeii și neamului românesc!

Iustin Țarină.
preot gr. cat.

Noutăți.

Sciri personale. Esc. Sa Mitropolitul Victor a plecat cu trenul accelerat de Joi sara la Budapesta, spre a lua parte la ședințele Casei Magnaților. — Rămîi canonic Simeon Pop Mateiu, împreună cu prof. Aurel Pop Bota, au plecat la băile de la Karlsbad. — Prof. Nicolae Ionaș, care a fost operat săptămîna trecută, după cum aflăm cu multă bucurie, se află bine. Piciorul începe a se vindeca.

Statua lui Alesandru Lahovari, Duminica trecută s'a desvilit la Bucuresci statua lui Al. Lahovari, fost mare bărbat de stat al României și orator celebru. Au fost de față mult public, reprezentanții regelui, a prințului moștenitor, ministrul Aurelian și Brătianu ș. a. A vorbit Cantacuzino, șeful conservatorilor. Tache Ionescu și Filipescu. Statua e așezată în mijlocul străzii Dorobanților și înfățișeză pe Lahovari vorbind.

Deputat nou. La Brașov a fost zilele acestea alegerea de deputat în locul vacant prin mörtea fostului deputat Brennerberg. A fost ales prof. Lutz Korodi, bun naționalist și unul din fruntașii Sașilor verđi. Alegerea nu convine magiarilor, ca' acasă pe Sași că lucră contra patriei.

"Tribuna" în Bucovina. Am scris și noi de confiscarea ultimă a "Deșteptării", căreia i-s'a suprimat întreg articolul de fond. "Tribuna" a publicat înose întreg articolul confiscat, de aceea la rîndul ei, dl Bourguignon a dispus să se confisce tôte exemplarele "Tribunei". Ce mai dragoste!

"Raport". Programa institutelor de învățămînt din Blas pe anul școl. 1900—1901, a apărut chiar azi sub titlul schinbat, și mai potrivit de "Raport despre inst. de învățămînt... etc. Nu numai titlul e schinbat, ci întregă înfățișarea esternă și internă este alta, mai frumoșă, mai bine aranjată. E un volum de 175 pag. și conține pe lînsa studiul despre "Poesiu idilică" de Dr. Ioan Raț, date statistice despre gimnasiu, inst. pedagogic, școlile normale, școala de fete, școala învățăcelilor de meserii și asilul de copii.

Sorores. La Ateneul din Bucuresci a fost espus un mic grup esecutat de tînerul sculptor Cadorn. Pe un trunchi de capitol roman stau două surori Italia și România. Tărîncuța română ține în mîna stîngă un snop de grâu. Er italianca încolăcesce frumosul braț pe după grumazii românei. Italianca e îmbrăcată în pitorescul costum al Lațului, er Româncea pörta anticul costum țărănesc roman. Public numeros admiră acest nou semn al frăției italo-române.

Astra. Adunarea generală a despărțimîntului Cluș al Asociațiunii, se va ține la Cluș în 12 Iulie n. — Despărțimîntul XV. (Mociu) al "Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român" își va ține adunarea cereuală la 8/21 Iuliu a. c. în comuna Mociu la 2 ore p. m. în școala română gr. ort.

Scolastic. Despărțimîntul Medias, al Reuniunii învățătorilor archid. își va ține adunarea generală în școala din Basna, la 4 Aug. n. a. c.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

XVII.

(Continuare.)

El într'adevăr și veni în mijlocul mulțimii celei mari a poporului, atras de vestea minunilor nouă, întâmplătoare la s. mormint. Insuși celebră sfânta liturgie, după care răpit de o bucurie sfântă se îndreptă către călugării, cărora concredă paza neprețuitului trup al sfintei Monice și către poporul îndesuit în biserică, și ținu un discurs oratoric și pătrunzător, din care vom reproduce și noi câte-va pasaje, ca onor. nostri cetitori să-și potă câștiga o idee despre el:

„Sărbătorim astăzi — ast fel începe Pontificele, — pe mama aceluia doctor mare, ale cărui virtuți și învingeri sînt mărirea tuturor creștinilor, al cărui nume e sărbătorit în totă lumea catolică, pretutindena unde domnesce credința. Dar cum să nu dăm și mamei laudele, ce le aducem fiului; când fie care dintre noi știe, că fericita Monica nu i-a fost mamă numai după trup, ci i-a fost mai mult mama sufletului și a inimii lui? Întru adevăr unicul scop al rugăciunilor, ce le îndrepta ea tot de una către Dumnezeu, unicul obiect al îngrijirii ei era mântuirea lui Augustin; el însuși ne spune în scrierile sale, că mamă-sa îi zicea neîncetat, că ea nu dorește altă bucurie pe acest pământ, de cât să-și vadă fiul înflăcărat de dorul celor ceresci, desprețuind cele pămîntesci. Nu se cuvine așa dară, să mă bucur cu dreptul eu, căruia i-s'a dat darul de a atinge astăzi mîștele sfintei Monice și de a da acest trup sfânt chiar nepoților, ¹⁾ pe cari Augustin i-a născut mamei sale? O cât e de mare, cu ce demnitate înaltă e îmbrăcată aceea mamă, care prin un atare fiu strălucesc înaintea tuturor muritorilor! Fericit e pântecul, fericite țîțele, de mii de ori venerate sînt brațele, demn de totă onoarea e trupul întreg, care a dat lumii un fiu așa de strălucit.

Primiți-o călugărilor, cu totă iubirea, tractați-o cu tot respectul! Luați pe umerii voștri pe Sfînta, ai cărei fiu vă bucurați a fi. De aci în colo una și aceea să vă fie inima, una și aceea lauda pentru Monica și pentru Augustin. Asemenea și voi cetățeni și magistrați Romani, bucurați-vă voi, cari ați câștigat un dar așa de mare; nu puneți margini bucuriei voștre, ci vă lăsați inima, să salteze de veselie.“

Ușurându-și ast fel pontificele inima începe a enumera și a descrie virtuțile sfintei Monice: blîndețea, răbdarea, îngrijirea ei de mamă răsplătită prin formarea unui atare fiu. „Pentru că avînd pe Augustin, — continuă pontificele, — ce ne mai pasă de agerimea lui Aristotele, de oratoria lui Plato, de înțelepciunea lui Varro, de seriozitatea lui Socrate, de auctoritatea lui Pitagora, de istețimea lui Empedocles? Nu mai avem lipsă de atari omeni. Augustin ni-e destul. El ne esplică prorociile profetilor, cuvintele Apostolilor, locurile mai întunecate din sfînta Scriptură. În el se unesc ingeniiile și învățăturile Părinților și înțelepților. Dacă cauți adevărul, învățătura, pietatea, cine-l mai învățat, cine-l mai drept, și ca să vorbesc așa — cine-l mai sfînt, de cât Augustin?”

¹⁾ Adecă: călugărilor din ordul Sfîntului Augustin.

„Ei bine! Monica cea piă a născut pe acest bărbat mare. Acestă mamă fericită ni-a dat nouă pe cel, ce atîta mărirea a dat Bisericeii.

De aceea nu vom lăuda-o destul zicînd, că ea l'a născut, ea l'a lăptat, ea l'a crescut, cum creșe mamele pe copiii lor. O nu! Ea a făcut neasemenat mai mult! Cui nu-i va plăce, să audă chiar de la Augustin, ce datină avea mamă-sa cea piă, de a-l face să pronunțe încă pînă era în lăgănume numele lui *Isus Christos*; numele dulce, pe care mai târziu lui însuși îi plăcea să-l pună pe buzele micuților copilași?

Și ast fel ceea ce începuse bine, o continuă în decursul vieții sale întregi nelăsînd și ne neglijînd nimic, ce țintea spre mîntuirea fiului său. Cine va pută spune toate gemetele și suspinele ei trimise ziua și noaptea către ceriul pentru Augustin, nu pentru sănătatea lui trupescă, ci pentru mîntuirea. Adecă fericirea lui sufletescă? Cine va pută măsura lacrimile, ce le-a vîrsat, cine va pută număra oftările ieșite de la inima ei din iubire pentru fiul său? În urmă Dumnezeu puse capet suspinelor ei dîndu-l de seire, că fiul atîtor lacrimi nu pōte peri, și că el se va ridica ca și ea la același grad de credință și mîntuire. De atunci ea n'a avut altă grijă, de cât să ducă întru îndeplinire profetația aceea, cugetînd necontenit la Augustin, la fiul său promis și devotat lui Dumnezeu și religiunii, urmărindu-l fie care paș, ca ast fel să-l ferescă de păcat și să-l ducă la virtute.

„Nici nu mai spun, — continuă Pontificele Roman — prin ce tractare față de bărbatul său, prin ce merite înaintea lui Dumnezeu câștigă mîntuirea acestui soț al său, așa, în cât se pliniră cuvintele sfîntului Apostol Pavel către Corintheni: că se sfințește „bărbatul necredincios prin mîierea credincioasă.“ (I. Cor. 7. 14.), pentru că nici unul din familia întregă să nu lipsescă de acolo, unde cei drepti și aleși sînt înscrisi în cartea vieții.

Dar cine să nu-l admire credința și mărirea iubirei, cu care îl urmăresce pe Augustin pe uscat și pe mare? Și nici n'a început călătoria de o dată cu fiul său, pentru că Augustin însuși ne spune, că vrînd el să părăsescă Africa, a înșelat pe mamă-sa, ci după ce el ajunsese în Milano, ea cuteza să plece în urma lui și plecînd pe naia din Africa, să-l caute ori unde — întrecînd ast fel curajul sexului său. *O! mîiere*, cât de bine și-se pot aplica cuvintele Mîntuitorului: „*mare este credința ta.*“ O cât de mare e credința, care a condus-o fără șovăire, fără frică, peste valurile și tempestățile mării, peste necazurile cele multe ale călătoriei pînă în Milano, unde se stringă la sîn pe fiul său, care nici nu visa de mamă-sa! Er acolo câte grijă a avut, nu atît ca mamă pentru fiu, cât mai virtos ca Monica cea sfîntă și curajoasă pentru Augustin, ca să-l sfințească. Apoi cu ce merite, cu ce renume de virtute și-a câștigat familiaritatea prețioasă a lui Ambrosiu, Simplician, și a altor atîți bărbați mari și Părinți sfîniți, necercînd la nici unul altceva, de cât să concredă celor mai credincioși omeni mîntuirea fiului său. Ași pută aminti multe fapte, ce a împlinit ea pentru întorcerea lui Augustin, fapte, ce întrec puterea unei femei, — dar nu le mai înșir. Ea și ajunsese ceea ce dori, adecă să vadă pe Augustin renăscîndu-se prin botez și prin celelalte sacrameinte ale credincioșilor, ca și cum Curia cerescă învinsă de gemetele acestei femei nu ar mai fi putut refusa suspinelor ei viața și mîntuirea lui Augustin, mai ales după ce atîția Părinți sfîniți ca Ambrosiu și Simplician au îndreptat către ceriul suspine ferbinți și necontenite în rugăciunea: „Slobozesce-o pe dînsa, că strigă după noi“ (Math. c. XV. v. 23).

Enarînd apoi întorcerea lui Augustin, retragerea lui la Cassiacum, conferințele filosofice, la cari participa și s. Monica, sumul Pontifice esclamă: „o, fără îndotelă, spiritul ei era un spirit cu totul deosebit de cele ce ne îndătinăm a exprima cu buzele omenești“, — apoi continuă:

„Însoțind pe fiul său pînă la Roma și cercetînd tot ce-l de vedut în această cetate eternă se întorce dimpreună cu el la Ostia lângă Tibru, ca de acolo părăsind Italia să plece la Cartagena. Dumnezeu înse n'a lăsat pe Monica să se întorcă acolo. Înaintea morții sale ea a urmat în cuget pe fiul său pînă la marginile țării, ale patriei lor, apoi și-a luat rămas bun cam cu următoarele cuvinte: „Tu înse fiul meu du-te de aici, întorce-te în patria dorită, dar așa ca să-ți aduci a minte, că numai în ceriul e unica, adevărata patrie neperitoare comună tuturor sfinților. Nici o altă moștenire nu-ți las, de cât sfatul, că după această patrie se te trudesce din toate puterile și în toate lucrările tale, atunci te voi primi la sînul meu. Dumnezeu nu vrea ca să te însoțesc și mai de parte pe această lume. Aici e sfîrșitul călătoriei mele, aici să fie capetul vieții mele muritoare (adecă aci se începe nemuirea în ceriul). Trăește în pace sigur de ajutorul și scutul meu. Fericit va fi timpul, când fiul tîi și fiul mei rechemându-te pe tine în Italia ne vor privi pe amîndoi cu pietate religioasă.“

„Cam ast fel — mi-se pare — a profetiț ea. Acesta este timpul prezis de ea cu atîtea veacuri mai înainte. Cine să nu recunoască în această bunătate, îndurarea și prevedința atot puternicului Dumnezeu, care n'a vrut să lipsescă Italia, și lumea întregă de acest dar prețios. Pentru că cred, că de ar fi murit ea în Africa, nu ușor s'ar fi aflat cineva, care să fi adunat rămășițele ei fericite; ba chiar de le-ar fi strîns la un loc memoria lor totuși n'ar fi rămas în re atîtea devastări ale Africeii. De sigur n'ar fi conservat pe mama aceea, cari și pe fiul deja cunoscut în totă lumea l'ar fi pierdut, de nu ar fi fost transportat mai înainte din cōc. Pōte nici chiar în Ostia, n'ar fi fost în siguranță osîmintele ei, dacā ochiul lui Dumnezeu nu le-ar fi păzit. Eța de ce a stat ascuns atîția ani acest corp sfînt; Dumnezeu a voit ca prin voi să devină ilustră Mama, prin voi, cari deja cu atîta pietate onorați numele Fiului. Eu din parte-mi însu-mi mă bucur, însu-mi mă fericesc, că timpurilor noastre li-s'a dat, să fim auctorii unui dar așa de strălucit pentru voi.“

Celebrînd ast fel virtuțile sfintei Monice, Papa începe a vorbi despre aflarea mōștelor ei, despre dispozițiunile și cercetările făcute, despre minunile, ce însoțiră transportarea la Roma a acestor prețioase rămășițe, apoi ast fel își continuă discursul:

„Primiți așa cu Părintele (bisericesc) și pe Mama, primiți cu fiul și pe mamă-sa. Folosiți-vă în cât se pōte de amîndoi, pentru că ambii au aceeași disciplină, aceeași regulă, aceeași instituțiune. Faceți din această zi o zi de sărbătoare și după concesiunea, voința și sfatul nostru lăsați-o de moștenire și la următorii. Deci faceți, cât puteți cunoscută prezența și mărirea acestei mame preasfînte. Aduceți la ea pe sîrmanți, pe schiopi și slăbănogi, chemați-i, să vină aici după ajutor. Publicați și vestiți cele întâmplătoare în zilele acestea aici în Roma, lângă mormîntul ei fericit.

(Va urma.)

ORIGINEA ROSARULUI.

Fiind că a fost vorbă în colonele „Unirei“ despre introducerea rosarului în Biserica noastră, adu de bine a servi publicului cetitor cu câte-va date istorice, cu privire la originea și dezvoltarea acestei catene de mângâiere.

Pe cum multe instituții rituale din Biserica latină, așa și rosarul își are primele urme în Orient — lăgânul creștinismului — deși nu în forma perfectă de azi. Așa Sossomen scrie despre Paul pustnicul, care trăit în veacul al IV-lea, că zilnic se îndatina să reciteze câte 300 de rugăciuni și ca să nu greșescă, își puna în vesmint tot atâtea petricele, din cari apoi la fie care rugăciune arunca câte una. Alții au înșirat pe o stôră grăunțe mai mari, ca să le pôta folosi mai ușor și mai des. Modul acesta de a se ruga, cu timpul, s'a lătit foarte, de ore ce în s. mărturisire de regulă se dădea canon un număr mare de „Tatăl nostru“, în cât credincșii, fără ajutorul acestor grăunțe înșirate, foarte ușor ar fi greșit numărul rugăciunilor. Cunoscută această s'a și numit „Tatăl nostru“, de ore ce rugăciunea Domnului, ca mai lătită, a fost singura care se recita în chipul acesta.

Modul acesta de a se ruga a trecut și în apus; pôte înse să fi fost și acolo o asemenea datină. În Biserica apusană primele urme le aflăm numai în veacul al XII. În timpul acesta, când a început a se lăti rugăciunea Născătoare de Dumnezeu, o mare parte din numărul „Tatăl nostru“ s'a înlocuit prin această rugăciune, așa în cât de 15 ori se recita câte un „Tatăl nostru“ și 10 „Ave Maria“. Mai târziu s'a adaus și Credeul, ér decadele au fost reduse la numărul de 5. Compunătorul acestui fel de rugăciunii se zice că a fost S. Dominic, întemeiătorul ordinului dominican. Legenda susține, că Preacurata Feciôră l-a dat această armă în contra Albigenșilor, cari la începutul veacului XIII. în continuu moleșeau Biserica din Franța. Albigenșii au fost înfrânți, și rînd pe rînd s'au întors la Biserica catolică. — Ultima schimbare momentosă au făcut'o doi monachi cartausiani, cari au adăus la numele „Jesus“ din „Ave Maria“ așa numitele misterii, adecă unele alusiuni la viața și suferințele Domnului, pe cum și a Preacuratei Maicii Sale.

Ast fel s'a dezvoltat rosarul din forma lui primitivă până la forma perfectă de astăzi. De aci se vede tot odată, că S. Dominic nu a putut primi rosarul de la Preacurata Feciôră în forma de astăzi, — pe cum susține legenda — de ore ce cele mai multe schimbări s'au făcut după mórtea lui. Am zis legendă, căci pe cum se va arêta tradițiunea această de abia are ceva basă istorică.

Începînd din veacul al XV—XVIII. toți au fost de convingerea, că rosarul a fost dat de însă-și Maica Domnului sfîntului Dominic, fără ca cineva să fi căutat după adevêrul istoric. În veacul XVIII. câți-va PP. Iesuiți au tras prima ôră la îndoielă adevêrătatea acestei tradițiuni pie. Împrejurarea această a îndemnat pe călugărul dominican, ca să resfoiescă analele Ordinului lor și să scruteze tôte documentele pentru a apêra meritul întemeiătorului în lățirea rosarului. Disputa a durat mult. În zilele noastre éră-și s'a născut o polemie, din care așa se pare că dominicanii trebuie să renunțe la renumele de a fi împodobit prima ôră capul Preacuratei Feciôre cu această cunună de trandafiri.

Argumentele culese de P. Iesuit Thurston au fost publicate în mai multe reviste din străinătate; înșir cele mai principale.

1. De la mórtea sfîntului Dominic până la anul 1470 — adecă 2½ veacuri — nu aflăm nici o amintire despre lucrul acesta, deși avem 15 biografii ale sfîntului și o mulțime de cronice. Tôte descriu cu

colori vii viața sfîntului și luptele lui cu Albigenșii, dar de rosar nu pomenesc nimic. Contemporanii lui amintesc multe aparițiuni, de ale Preacuratei Feciôre, dar de rosar nu grăesc nimic.

2. Congresul ordinului dominican ținut la 1255. a luat hotărîrea, ca să se conscrie tôte minunile ce s'au întîmplat în Ord. pe cum și grațiile extraordinare primite prin mijlocirea Maicii Domnului. S'a și făcut. S'au conscriș între altele rugăciunile sfîntului Dominic și a învățaceilor săi; de rosar nu aflăm nimic.

3. Nu grăesc despre rosar, conționarul Ordinului, deși avem o mulțime de predici, — din veacul al XIII. și XIV. — despre Preacurata Vergură;

4. Asemenea nici scriitorii acestor 2 veacuri, deși ne-au rămas o mulțime de serieri ascetice și teologice din timpul acesta.

5. Icoanele sfîntului aflate în Bologna și Florența nu ne înfășeză nimica despre rosar. Numai 2 icône aflate după revoluțiunea franceză în ruinele de la Muret și Tonlos ne represintă pe sfîntul Dominic cu rosar, dar probabil, că aceste au fost zugrăvite după veacul al XV, când la inițiativa călugărului dominican Alanus dela Roche a luat dimensiuni mai mari recitarea rosarului. Tôte legendele își au originea de pe timpul acesta.

6. Între multele rugăciuni prescrise monachilor din Ord nu se află rosarul; înțeleg până la veacul al XV. Nu se face amintire de rosar nici în actele canonisării. — Bulele papale despre rosar sînt din timpul mai nou.

Pentru a accentua tăria acestor argumente e de ajuns a mă provoca la cercetările amănunțite ale PP. Iesuiți și la zelul, cu care se apêra dominicanii. Argumentele aduse de dînsii, arată esistența rosarului în cele 2 veacuri. — așa pe cum s'a descriș mai sus, — dar nu dovedesc aceea, că Preacurata Feciôră să fi dat rosarul sfîntului Dominic, ér acesta să fi lătit frumoșă rugăciune în Biserica apusană.

Aprôpe de 2 veacuri deurge disputa, și în acest restimp cei mai vestiți PP. dominicanii, — ca P. Danzas, — și-au dat tótă năsuința să se apere din resputeri, dar fără succes, pe cum însi-și mărturisesc.

Rămâne dar, că rosarul fără intervenirea specială a Preacuratei Vergure, până în veacul al XV. a ajuns la forma de astăzi și de atunci a început a se lăti mai tare în Biserica apusană; aprobat fiind mai întâiu de biserică particulare, ér cu timpul de însi-și Pontificii Romani, cari au rêsplătit darnic recitarea lui prin indulgențe; așa în cât azi mai fie care credincșos catolic pôrtă cu sine această armă neinvinsă.

N'avem dar pentru ce să ne înștrăinăm așa tare de rosar, căci pe cum am vêdut și în Biserica noastră a existat o ast fel de cunună de trandafiri, ce e drept cam spinosă, dar cu timpul am fi stîrpit și noi ghimpii; I-am fi stîrpit zic, dacă nu ne sfășia schisma, căreia multe avem de ai mulțumi. Nici nu a fost dat rosarul numai Bisericii apusane, pe cum însi-și latinii recunosc.

Acum scăpând în brațele Bisericii mame, să lecuim ranele Bisericii noastre, să nu respingem cununa noastră împodobită de frații apusenii. Nu-i vorbă de amestecarea riturilor, căci nu e de lipsă să se introducă rosarul ca cult public, ci ca o devoțiune privată mai ales pentru analfabeții, a căror număr e coplesitor la noi. Dacă nu ne îngrijim noi de popor să albă la sine un obiect, care să-i ridice mintea la ceriș, să îngrijese el, ast fel că azi sînt lățite o mulțime de cărți superstițioșe printre români, căroră le dau o înșemnătate deosebită; ba ajunge țeranul nostru până acolo de mai ușor crede unor scornituri, de cât însu-și preotului.

Junior.

ACADEMIA ROMÂNĂ CONCURSURI PENTRU PREMII.

1901.

A. Premii pentru cărți publicate.

I. *Premiul Năsturel-Herescu*, de 4.000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1902, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judeca mai meritore printre cele publicate de la 1 Novembre 1900 până la 31 Octobrie 1901.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse la concursul acestui premii este până la 31 Octobrie 1901.

II. *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902, unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific, care se va judeca mai meritore printre cele publicate de la 1 Novembre 1899, până la 31 Octobrie 1901, sau celei mai importante invențiuni științifice, făcute de la 1 Novembre 1899 până la 31 Octobrie 1901.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octobrie 1901.

III. *Premiul Adamachi*, de 5.000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1902, unei cărți scrise în limba română, cu cuprins moral de ori ce natură, care se va judeca mai meritore între cele publicate de la 1 Novembre 1900 până la 31 Octobrie 1901.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octobrie 1901.

IV. *Premiul Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățămîntului public*, de 1.500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite de la 1 Novembre 1898 până la 31 Octobrie 1902.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octobrie 1902.

V. *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903, unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar, care se va judeca mai meritore printre cele publicate de la 1 Novembre 1900 până la 31 Octobrie 1902.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octobrie 1902.

VI. *Premiul Hagi-Vasile*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906, unei cărți scrise în limba română și publicate în timpul de la 1 Novembre 1899, până la 31 Octobrie 1905, al cărei cuprins va fi:

Istoria comerțului la Români, sau starea actuală a comerțului în România, sau studii asupra legislațiunii comerciale în Statul român, sau ori ce alte subiecte privitoare la comerțul român.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octobrie 1905.

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

VII. *Premiul Princesa Alina Știrbei*, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 pentru cea mai bună scriere în limba română despre:

Principiile morale și creștinesci de cari trebuie să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor.

„Această scriere va arêta în mod metodic legile morale, cari trebuiesc să conducă pe om în viață și mijlocele ce trebuie întrebuințate de părinți și de crescători, pentru

ca germeii cerințelor morale să fie dezvoltate și întărită treptat în inima copiilor și a tinerimei, pentru ca voința acestora să fie îndrumată cu constanță spre tot ce este bun și virtuos, pe cum și spre îndeplinirea datorilor multiple ale omului; în fine pentru ca copil și tinerimea să fie de timpuriu ast fel conduși, ca germeii celor bune să nu fie slăbiți într'înși, er germeii celor rele să nu fie onțoșiți și încurajați.

(Din Actul de donațiune).

Premiul este de 8,500 lei, în care sumă se cuprinde premiul autorului și cheltuielile de tipărire scierii (de minimum 30 côle de tipar garmond) în 1000 esemplare, din carei 800 ale autorului și 200 ale Academiei. Termiul presentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1901.

VIII. *Premiul Statutului Eliade Rădulescu*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Studiu comparativ asupra dialectelor și sub-dialectelor române. — (Decis. 11 Martie 1898).

Termiul presentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1901.

IX. *Premiul Adamachi*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Domnia lui Ștefan cel Mare. — (Decis. 26 Martie 1898).

Termiul presentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 Septembrie 1901.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

A treia dare de samă despre fondurile mesei studenților de la școala medii și superioare gr. or. române din Brașov. Cuprinde specificarea sumelor intrate și cheltuite pentru susținerea mesei studenților. Din acest raport se vede, că fondul general e de cor. 14088-90, alte trei fundațiuni particulare de 3360-94, averea totală de cor. 17449-84 și lei 1000. Venitele anului 1900—1 cor. 6033-96, spețele 2973-24, rezultând o creștere de cor. 3060-72. În anul scol. trecut au primit prânz gratuit 28 elevi. Felicităm Direcțiunea școlilor de neobositul zel ce-l pune întru realizarea acestei umanitare instituțiuni și dorim cât de curând să-și vadă realizată dorința, de a înființa un internat pentru studenții de la școala din Brașov.

Raportul al XXXVIII-lea despre gimnaziul superior fundațional din Nasăud pentru an. scol. 1900—1. Publicat de Ion Ghetele, dir. gimn. subst. E tipărit în românește și ungurește. La început are necrologul prof. repausați: Octaviu Barițiu și Ioan Lupoe, cum și cuvântările rostite la înmormintarea lor de prof. Pecurariu și Pletosu. La gimnas au funcționat 16 prof. ordinari. Elevi înscriși au fost 293 și 8 privațiști, până la sfârșitul anului au rămas 288, dintre cari 279 români, 6 magiari și 3 germani. Aci aflăm o notă curioasă: după confesiune ar fi gr. cat. 211, gr. ort. 66 total 277, și cu toate aceste români sînt 279, se poate, ca între cei 5 rom. catolici, 4 israeliți și câte 1 luteran și calvin să se mai afle vre-un român! Părinții celor mai mulți studenți (145) au fost agronomi și pușini (94) sînt fi de cărturari, preoți, profesori etc.

Purtarea morală a studenților a fost bună, progresul mai slăbuț din 288 elevi, 93 au avut calcul neîndestulitor. Suma spesată de fondul central școlastic pentru susținerea gimnaziului au fost de aproape 40 mii cor. În administrarea directorului

gimnaziul au fost fondul pentru ajutarea studenților morboși de cor. 12719-35 bani, fondul pentru recușite de 11084-75, a bibliotecii și societății studenților s'au ridicat la suma de 1386 cor. Societatea „Nascu” a ajutat 14 studenți cu 140 cor. și a înmănat prânz spre folosință 152 manuale. Fondul societății acesteia la finea anului 1900 a fost de cor. 7332-90.

N. Iorga: Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea. (1688—1821) Vol. I. Epoca lui Dimitrie Cantemir. — Epoca lui Chesarie din Râmnic. Bucuresci 1901, pag. 550, prețul lucrării, care va sta din două volume, e de 20 lei. Recomandăm cu insistință cetitorilor noștri prețioasă scriere a dîni prof. Iorga. Volumul I. a apărut deja, vol. II. va apăre peste o lună. Abonamente se primesc și la redacția foiei noastre.

Viața și operele lui Andrei Mureșan. Studiu istorico-literar de Dr. Ioan Rădu, profesor. Blaș 1900. Tipografia Seminarului arhidieceșan. Pag. 182. Prețul 2 cor.

Posta „Unirii”.

On. I. S. în M. Davă am spus, că colóuele foii noastre sînt deschise prețimel, nu urmază, că trebuie să publicăm ori ce, ce ni-se trimite. Sînt lucrări, cari nu ajung la nivelu acela, ce se recere spre a pute fi trecute în o foie bisericăscă săptămânală. Locul acelora e corfa. Cred, că sîntem înțeleși.

Romeo. Va apăre în numărul viitor, pentru cel de acum a sosit prea tîrziu. Te salut!

Achităm abonamentul pe anul 1901 de la *Iteni și Teuș*, pe anul întreg. De la *Teuș, Olosigul-român, Zabranț, Timișoara, Batișin, M-Ludoș și Apiniș* pe sem. al 2-lea. De la *Șomotelec* pe sem. I. De la *Teocul-de-sus* pe lunile Ianuar.—April a. c. De la *Oșandros și Cichindeal* pe lunile Iulie—Septembrie an. crt.

Pe anul 1900 achităm abonam. de la *Pocșaj, Grădiște, Pănade și Beica-rom.* întreg, era de la *Ighiu* pe sem. I. al acelașai an.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

Stupi de vinare.

Din cauza grabnicel mele miutări din comună, *vînd stupina, stupi în coșnițe mobile Derizon*, duple, sistem regnicolar. 52 darabe, deplin ajustate, pe cum și recușite de stupărit. O coșniță cu stup bun = 10 cor., loco. De transport are de a se îngriji cun-părătorul. Sa vînd și câte unul. Cei ce doresc a cumpăra, să se adreseze cătră subscrierul cel mult până în 1 August st. n. anul entrent. Roșia-montană 22 Iunie 1901.

Ioan Maior

prot-pop gr.-cat.

(18) 2—2

Cu veritabilul

Christoph-Lack se pot văpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se intrerumpe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut cum și uscarea tîrzie și scortșoșă, ce o au vâpselile și lacul de olei. A fară de acestea modul întrebuintării lui e de tot simplu, în cât îl pôte face fie cine.

Deposite în:

(7) 7—15

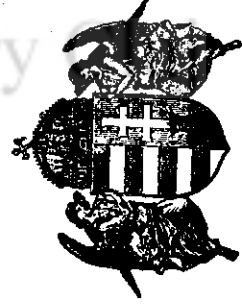
Blaș: Ludovic Schuller.

Sibiă: Franz Jahn Söhne.

La espositiunea milegară din Budaposta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de notă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioșe, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăduite cu ajustări de fer bătut, con-struite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o

lature prin ceea ce sînt mîntuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt provăduite în partea superioară — ca violină — cu găuri după figura S și pentru aceea sînt un ton mai intensiv, mai adinc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 408 kg. făcut după sistemul vechi. Mai deparce se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre ajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toce de metal. Clopote în greutate de 500 kg. și mai jos se află tot de una în magazin.

Preț-ouranturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.